Anul III. — Nr. 4. Iulie 1937.

INSEMNĂRI SOCIOLOGICE

Apar odată pe lună.

Director: **TRAIAN BRĂILEANU,**
profesor de Sociologie la Universitatea din Cernăuţi.

CUPRINSUL

ARTICOLE

REDACŢIA: Cernăuţi, str. General Berthelot 5.
ADMINISTRAŢIA (Profesor Constantin Zoppa): Cernăuţi, str. Baltinester 15.
Abonamentul pentru 1 an . . . . Lei 60
Exemplarul . . . . „ 5

Tipografia Mitropolitul Silvestru, Cernăuţi.

Fiecare număr va avea cel puţin 32 pagini.
Manuscrisele nu se înapoiază.

Rugăm abonaţii cari îşi schimbă domiciliul să comunice administraţiei revistei noua adresă.

ANUL III. Nr. 4. Iulie, 1937.

Insemnări Sociologice

Director: TRAIAN BRĂILEANU,
profesor de Sociologie la Universitatea din Cernăuţi.

Ipocrizia revoluţionară în Franţa în secolul XVIII

de ANDRÉ JOUSSAIN.

Impotriva a ceea ce spirite superficiale, obişnuite a se ţinea de aparenţe, ar putea gîndi, revoluţionarii nu se caracterizează numai prin violenţa pasiunilor şi exaltarea ideilor lor, ci prin ipocrizia lor. Entuziaşti şi pasionaţi, ei nu se pot de fapt ţinea totdeauna la acelaş grad de exaltare: în urmă, de teamă să nu apară molatici în ochii semenilor lor, ei trebue să afecteze entuziasm şi pasiune chiar dacă nu le mai simt. Obligaţi pe de altă parte de a se arăta pasionaţi pentru a răscoli massele, ei caută adeseori cu de-a sila să-şi joace rolul; în sfîrşit trăgîndu-şi puterea lor din popor, ei au grija de a părea de acord cu el, chiar cînd nu fac ceea ce doreşte şi de a vorbi în numele lui, chiar cînd îl oprimă. Revoluţionarii din 1789 n'au scăpat de subt această lege.

Ei puteau cu atît mai puţin scăpa de subt ea dat fiind că proclamaseră sus şi tare principiile lor, principii a căror aplicare era dificilă sau imposibilă din cauza împrejurărilor, a violenţei pasiunilor. Visind a reforma societatea, ei promit a instaura o nouă ordine din care vor dispărea nedreptăţile, desbinările şi inegalităţile şi a crea o lume unde vor domni libertatea, egalitatea, fraternitatea, virtutea, prosperitatea şi fericirea. Şi ei nu legiferează numai pentru ţara lor şi timpul lor. Pretenţiile lor sunt mai înalte. Declaraţia drepturilor omului din 1789 e făcută „pentru toţi oamenii, pentru toate timpurile, pentru toate ţările şi pentru a servi ca pildă lumii". Dar această declaraţie e făcută într'un moment cînd împrejurările cereau ca cetăţenilor să li se amintească datoriile lor şi nu ca să se exalteze în în ei sentimentul drepturilor lor: naţiunea este în plină anarhie, şi e evident că drepturile proclamate nu vor putea primi satisfacţie prin constituţia ce le va urma. „De ce, observă Malovet, să transportăm oamenii pe vîrful unui munte şi să le arătăm tot domeniul drepturilor lor, cînd suntem obligaţi de a-i face să coboare, de a trage limite şi de a-i arunca iarăş în lumea reală unde vor găsi hotare la fiecare pas"? Se proclamă deci drepturi egale, dar aceste drepturi nu sunt acordate. Se declară că „Nimene nu trebue neliniştit pentru opiniunile sale, chiar religioase", dar preoţii refractari sunt persecutaţi, cetăţenii sunt împiedicaţi să urmeze cultul alegerii lor, se suprimă libertatea presei luîndu-se materialul de tipar al ziarelor opo-

ziției și trimițindu-se publiciștii partidului potrivnic la ghilotină. In 1793, o nouă declarație a drepturilor va merge pînă a legitima dreptul la insurecție. Dar cînd poporul oprimat se va ridica împotriva despotismului Convențiunii, insurecția lui proclamată în abstract ca „cel mai sfînt drept și cea mai neapărată datorie" va deveni o crimă. Răsculații vor fi împușcați, înecați, ghilotinați. Și astea nu vor mai fi fapte excepționale, ci o practică constantă. Contradicția între principii și acte este unul din caracterele cele mai vizibile și cele mai puțin contestabile ale acestei epoci.

Starea socială anterioară împinge deja spre aceasta. În vremea declinului vechiului regim moravurile încetaseră a fi în armonie cu instituțiunile cari rămîneau neschimbate pe cînd ele însele se transformau; și opiniunile ele însele nu erau adeseori de acord nici cu instituțiunile, nici cu moravurile. Regele se bucura de o putere în teorie absolută, dar limitată în fapt prin rezistențele Parlamentelor și presiunea opiniunii. Curtea își păstrase eticheta sa și președința sa și nobilimea prestigiul său, rangul și privilegiile sale pecînd egalitatea intra în moravuri și clasele se amestecau cu o familiaritate necunoscută înainte. Parlamentele, corpuri privilegiate, însărcinate de a păstra datinile și obiceiurile, erau însuflețite de un spirit republican care reamintea pe cel al Ligii și al Frondei: și magistrații aveau în bibliotecile lor operele pe cari le condamnau la ardere în sentințele lor. Clerul se încăpățina de a face să se respecte vechile superstiții lovite de moarte prin critica filosofică și prin ridiculizare; și tineri preoți intrați în Biserică fără vocație și pentru a-și face drumul în lume duceau o viață care nu se potrivea cu starea lor. Fiecare era astfel împins să joace, cu mai multă sau mai puțină convingere aparentă, un rol pe care viața sa îl desmințea sau pe care-l desavua rațiunea sa. Fiecare dojenea adeseori ceeace punea în practică sau lăuda sus și tare ceeace se abținea să practice. După mărturia unui contemporan, contele de Ségur, „nicicînd nu se văzu mai mult contrast în opiniuni, în gusturi și în moravuri: în sinul academiilor se aplaudau maximele filantropiei, diatribele împotriva gloriei deșarte, dorințele pentru pacea perpetuă; dar ieșind de aci, aceiași oameni se agitau, intrigau, declamau pentru a împinge guvernul la războiu," în vederea de a susținea împotriva Angliei insurecția americană. „Fiecare se opintea de a întuneca pe ceilalți prin luxul său, chiar în clipa cînd toți vorbeau ca republicani și predicau egalitate." Prelați părăseau diecezele lor pentru a dobîndi prin uneltiri ministere, preoți făceau versuri și povestiri destrăbălate; se vorbea de independență în taberele militare, de democrație în casele nobililor, de filozofie la baluri și de morală în budoare. Această desordine în idei, în aspirațiuni, în discursuri, în conduită, urmare a disarmoniei credințelor, moravurilor și instituțiunilor și preludiu obligat al tuturor marilor revoluții totodată sociale și politice, este o piedică pentru dreptate și sinceritate și oferă un teren prielnic ipocriziei.

Această ipocrizie se desvoltă cu atît mai bine cu cît dragostea pentru viața ușoară și lux care caracterizează secolul XVIII favoriza

visurile idilice chiar la aceia cari nu erau ocupaţi decît de interesele şi plăcerile lor. Visul unei omeniri mai fericite făcea parte din epicureismul secolului. Aceasta este o plăcere a imaginaţiei care complectează plăcerile simţurilor şi ale spiritului. Omul senzibil din secolul XVIII nu este acela care simte milă adîncă la nenorocirea altuia, ci acela care înţelege prilejurile cind trebue să simtă şi care manifestă cu cea mai mare vioiciune şi cuviinţă sentimentul ce i-l sugerează situaţiile potrivite de a excita admiraţia sau mila. Senzibilitatea astfel concepută este mai puţin o calitate a sufletului decît a inteligenţei şi noi o găsim de fapt la unul din oamenii cei mai inteligenţi ai acelui timp, Talleyraud, pe care cancelarul Pasquier ni-l descrie ca pe omul cel mai lipsit de delicateţă în sentimente, cel mai incapabil de a fi oprit printr'o idee morală şi căruia niciun mijloc nu i-a fost prea respingător pentru a-şi satisface dorinţele şi a-şi mulţumi gusturile, dar care poseda nu mai puţin, chiar după spusele aceluiaşi martor, tactul cel mai fin şi cel mai sigur.

Talleyrand, în această privinţă, este reprezentativ pentru secolul său? Mulţi dintre contemporanii săi, fără a fi cu mult mai accesibili decît dînsul pentru dragoste şi milă, au avut fără îndoială destul de viu sentiment pentru ceea ce pot fi dragostea şi mila şi le-a plăcut a le exprima fără a le simţi. Sentimentele lor generoase au avut în general destulă putere pentru a se exterioriza în efuziuni lirice, in declamaţiuni şi proiecte, dar au avut arareori destulă putere pentru a se traduce în fapte. Cei mai buni observatori ai acelui timp nu s'au înşelat asupra acestui lucru. Besenval denunţă senzibilitatea ca o modă adoptată de femei; Gilbert o satirizează; D'Argenson scrie că senzibilitatea se pierde şi că „dragostea, trebuinţa de a iubi, dispar de pe pămînt". Afectarea senzibilităţii în acel timp pare să nu fie decit ascunderea unei nepăsări foarte reale sau o reacţiune de suprafaţă împotriva unui egoism adinc.

Virtutea, ca şi senzibilitatea care e izvorul ei, este mai mult în capul oamenilor acestei epoci decit în inima lor. Duclos o constată: moravurile slăbesc din ce în ce, oamenii faimoşi prin procedee pe cari legile le tolerează dar pe cari onoarea le condamnă sunt cruţaţi, chiar fără vreun interes, pecînd altădată nimene n'ar fi vroit să-i frecventeze. Şi mai mult, după mărturia lui D'Argenson, nu se mai recunoaşte fineţă şi abilitate decît unor pungaşi subtili şi nu se mai acordă niciun fel de spirit celor ce nu sunt decît oameni cinstiţi; sau dacă li se acordă, atunci numai in măsura ce dînşii devin pilde de dreptate şi echitate.

Aceste trăsături de caractere pe cari D'Argenson le observa la generaţia sa şi la cea ce se pregătea s'o înlocuiască, se regăsesc în adevăr la generaţia revoluţionară. Altruismul revoluţionarilor, ca şi cel al lui Rousseau care în acest punct este oglinda secolului, izvoreşte dintr'o senzibilitate de imaginaţie care le place pentru exaltarea ce-o procură: el nu izvoreşte dintr'un elan de dragoste sau de milă, dintr'o adîncă compătimire pentru suferinţă; el răspunde unei trebuinţe egoiste de expansiune, dorinţei de a spori „eul" lor. Şi ne-

sinceritatea lor mai este încă accentuată prin obişnuinţele lor de politicieni, de retori, de ziarişti, de avocaţi porniţi să pledeze fără deosebire şi pentru şi contra, să facă să pară bună o cauză rea şi rea una buuă, a da ca îndoelnice fapte sigure, a prezenta totdeauna evenimentele în lumină favorabilă pentru interesele ce le servesc şi defavorabilă pentru cele ce le combat. De aci exaltarea lor revoluţionară aşa de adeseori numai prefăcută, cultul lor pentru cuvinte mari şi mari fraze, cabotinajul lor neincetat, frecventa lor rea credinţă şi contradicţia neîncetat înoită între faptele lor şi vorbele lor.

(Trad. T. B.).

Ştiinţă şi monografie

Dela Em. Durkheim la Dimitrie Gusti

Profesorul Gusti a creiat la noi o adevărată şcoală în sociologie. Originalitatea ei ştiinţifică stă, precum se ştie, în *teoria monografiei sociologice* pe de o parte, iar pe de alta în organizarea unor *cercetări pe teren* — faimoasele campanii monografice, pentru a vorbi în termenii şcoalei. Din cercetările de pînă acum n'a rezultat însă nici o monografie propriu zisă. In schimb scrierile teoretice şi de propagandă au afirmat, cu tărie şi fără preget, *valoarea şi noutatea* metodei întrebuinţate.

Nu ne ocupăm acum de îndreptăţirea, teoretică şi istorică, a acestor afirmaţii. Vom impărtăşi, cu alt prilej, rezultatul cercetărilor noastre în această privinţă. Aici ne mărginim la o simplă confruntare de istorie a sociologiei, urmată de anumite concluzii privitoare la moravurile ştiinţifice dela noi.

Monografia, care nu e chiar nouă în istoria cercetărilor sociale — o recunoaşte, într'un anumit fel, însuşi Profesorul Gusti, descoperitorul ei „ştiinţific" — a avut să întimpine, cu mult înainte ca ea să fie propusă de învăţatul romîn, obiecţii cari nu pot fi trecute sub tăcere tocmai de cineva care vrea să reia această metodă ca singura valabilă în sociologie. La apariţia primei lucrări teoretice a şcoalei monografice, — *Teoria monografiei sociologice* de Traian Herseni, precedată de un studiu introductiv, cam de aceeaş întindere, al Profesorului Gusti însuşi, intitulat: *Sociologia monografică — ştiinţa realităţii sociale* —, «Rînduiala», anul I n-rul 1, a crezut de datoria ei să atragă atenţia, între altele, şi asupra tăcerii care se întindea, dealungul întregului volum, cu privire la obiecţiile ridicate de Durkheim împotriva monografiei ca metodă de constituire a sociologiei ştiinţifice, — tăcere cu atit mai inexplicabilă la un om de ştiinţă ca Prof. Gusti, cu cît d-sa, în felul cum lucrează, preţueşte mai mult istoria *discuţiei* din jurul unei probleme decît problema însăşi. Au trecut deatunci doi ani şi Prof. Gusti n'a găsit de cuviinţă să ia o atitudine faţă de obiecţiile sociologului francez şi nici să lămurească, altfel decît prin tăcere, rostul tăcerii sale în

această împrejurare. Intrucît dar problema metodei monografice în sociologie e departe de a fi limpezită în mişcarea ideilor ştiinţifice dela noi; întrucît, poate, vor mai fi oameni de bună credinţă care se îndoiesc că monografiia combătută de Durkheim e una şi aceeaş cu cea pe care, cu 16 ani mai tîrziu, în 1910, avea s'o propună la Iaşi, ca nouă descoperire, tînărul sociolog romîn, iar cu încă 15 ani în urmă, în 1925 avea s'o aplice cu rezultatele cunoscute chîar în cercetările pe teren, — ne propunem să contribuim la această limpezire, începînd tocmai cu confruntarea de care am vorbit, între ideile Profesorului Gusti şi ale lui Durkheim, sociologul care, — dacă mai e nevoe s'o amintim, — după Auguste Comte, rămine şi mai departe pentru lumea învăţaţilor de specialitate, peste toate speculaţiile filosofice ale sociologiei germane contemporane, întemeetorul ştiinţific al sociologiei, atît prin contribuţia teoretică de metodă, cît şi prin cercetările concrete de sociologie propriu zisă.

Părerile lui în această privinţă se găsesc în lucrarea devenită clasică pentru ştiinţa sociologiei, *Les Règles de la méthode sociologique*, apărută în 1894, (citată mai departe cu *RMS)*. Ideile şcoalei dela Bucureşti constituesc obiectul lucrărilor amintite, una, a Profesorului Gusti, a fost reprodusă în *Sociologia Militans,* şi vom cita-o în text. prescurtat, cu *SM*. Trimiterile la cealaltă lucrare, a d-lui Traian Herseni, vor fi făcute prin iniţialele *TR*.

I.

Voind să introducă şi în cîmpul sociologiei noţiunea ştiinţifică de *specie*, Durkheim are de înlăturat două concepţii, opuse una alteia, ale vieţii sociale în genere. Era deoparte concepţia realistă — le réalisme extrême des philosophes, cum spunea el, — după care numeroasele şi feluritele grupări de oameni în care e fărîmiţată societatea omenească: triburile, cetăţile, naţiunile — nu sunt decît întrupări întîmplătoare şi vremelnicie ale unei singure *realităţi* necesare şi statornice: omenirea. Toate legile după care se desfăşoară viaţa istorică şi socială a popoarelor sunt înscrise odată pentru totdeauna în constituţia ei şi se aplică tuturor deopotrivă. Alături de realismul filosofic, era, de cealaltă parte, concepţia nominalistă — le nominalisme des historiens — după care, dimpotrivă, nu numai că singurele realităţi sociale şi istorice sunt tocmai grupările particulare de oameni, individualităţile istorice şi sociale, dar ele sunt aşa de deosebite unele de altele, cu caractere atît de proprii încît din compararea lor nu e cu putinţă niciun fel de generalizare ştiinţifică. Fiecare popor îşi merge un drum *al lui* şi numai al lui în istorie, iar condiţiile de viaţă se deosebesc într'atîta dela unul la altul, încît ele trebuesc studiate şi cunoscute pentru fiecare în parte. Învăţămintele istorice sunt, din această pricină, o simplă iluzie. Nimic nu se poate împrumuta şi adopta dela un popor la altul, nimic nu se poate generaliza dela o societate la alta. Totul este propriu şi nu se potriveşte cu firea şi condiţiile de viaţă ale altor grupări de oameni.

Prima concepţie duce la o „filosofie abstractă şi vagă“ asupra societăţii în genere; a doua nu poate depăşi stadiul elementar al unor „monografii pur descriptive“. *Ştiinţa propriu zisă rămîne însă în afara acestor concepţii extreme.* Ea nu e posibilă decît în clipa în care isbutim să recunoaştem că „între mulţimea confuză de societăţi istorice şi conceptul unic, dar ideal, de omenire, există ceva intermediar, există speciile sociale. Ideea de speţă cuprinde, înadevăr, şi unitatea cerută de orice cercetare cu adevărat ştiinţifică, şi diversitatea oferită de fapte, prin aceea că speţa se regăseşte aceeaşi la toţi indivizii pe care-i cuprinde, iar, pe de altă parte, speciile înseşi se deosebesc între ele. Rămîne desigur un fapt constatarea că orinduirile morale, juridice, economice etc., sunt nesfîrşit de variate, însă aceste variaţii nu sunt de aşa natură încît să nu poată fi prinse în nici un fel de gîndirea ştiinţifică.“ (RMS[8] 95-96).

Este adevărat că profesorul Gusti nu rămîne la monografiile pur descriptive privitoare la unităţile sociale concrete (cf. SM, 80, 90). Şcoala d-sale urmăreşte să se ridice, pe calea comparaţiei, la monografia generală şi abstractă a societăţii omeneşti. Concepţia şcoalei dela Bucureşti asupra vieţii sociale se depărtează astfel hotărit de nominalismul sociologic combătut de Durkheim. Mai mult încă: ea vorbeşte chiar de posibilitatea construirii unor tipuri sociale (TR, 145) — ceeace înseamnă că nu este străină de înţelegerea ştiinţifică a realităţii sociale. Cum ne ridicăm însă dela monografiile concrete către monografiile din ce în ce mai generale şi mai abstracte, pînă la monografia universală a întregii societăţi omeneşti (SM, 80)? Sau, cum întreabă Durkheim însuşi, pe ce cale ajungem la constituirea speciilor sociale şi la clasificarea lor ştiinţifică?

În examinarea acestei probleme, sociologul francez se întîlneşte, chiar dela primul pas, cu teza şcoalei dela Bucureşti. Să vedem mai întîiu, cum o formulează Durkheim însuşi: „La prima vedere, zice el, se pare că n'ar exista (pentru constituirea speciilor sociale) un alt procedeu decît acela de a studia fiecare societate în parte *de a-i face monografia cît se poate de exactă şi de completă, apoi de a compara toate aceste monografii între ele*, de a vedea în ce privinţe se aseamănă şi în care altele se deosebesc, iar după aceea, ţinînd seamă de importanţa relativă a acestor asemănări şi deosebiri, de a împărţi popoarele în grupe asemănătoare sau diferite“. Iată acum şi formularea Profesorului Gusti: „Fiecare unitate socială corespunde în sociologie unei sinteze a analizelor; la rîndul lor ele *formează obiectul unei sinteze din ce în ce mai mari, pînă ce se ajunge la sinteza reprezentativă a tot ce este realitate socială. Această operaţie ştiinţifică de eliminare treptată a tot ce este particular şi accidental, şi de păstrare a trăsăturilor definitive, generale tipice sau esenţiale, este rezultatul metodei comparative*“ (SM, 80). Se vede uşor că, în esenţă, formularea e aceeaş.

In sprijinul acestei metode, continuă Durkheim, se atrage atenţia că e singura admisibilă într'o ştiinţă de observaţie. Şi într'adevăr, nici Profesorului Gusti nu-i scapă amănuntul acesta. Sociologia, zice d-sa, trebue să părăsească metoda indirectă de interpretare a fapte-

lor culese de alții și să devină o știință vie de observație nemijlocită — observația directă a realității vii cu gînduri teoretice, explicative. Aceasta este metoda monografică. Este singura metodă pe care și-o poate însuși sociologia (SM, 49). Intr'adevăr, reia Durkheim, speța nu este decît rezumatul indivizilor; cum s'o constituim altfel, dacă nu începem prin a descrie pe fiecare din ei, descriindu-l anume în întregime? — pînă la *„epuizarea* realității de studiat", cum zice prof. Gusti (S M, 72), avînd ambiția, unică în toată istoria cugetării, de a realiza primul caz de inducție completă. Nu-i oare o regulă bine stabilită să nu te ridici la general decît după ce ai observat particularul și anume tot particularul?" Se înțelege, răspunde, la patru decenii în urmă, Școala dela București, îngrijată cum să cerceteze mai repede și mai bine cele 16.000 de sate ale Romîniei și cele 170 de orașe, propunînd pentru aceasta energice măsuri de Stat: legiferarea cercetării obligatorii [1]).

„Din această pricină, zice Durkheim, s'au găsit unii cari au voit să amîne sociologia pînă la data, nu se știe cît de îndepărtată, cînd istoria va ajunge, în privința societăților particulare, la rezultate destul de obiective și precise, pentru a putea fi comparate cu folos". De data aceasta Prof. Gusti își permite să fie de altă părere. Mai întîiu că d-sa nu așteaptă date dela nici o altă știință; sociologia trebue să-și culeagă ea însăși materialul de care are nevoe. Deaceea opera ei poate începe chiar acum (SM, 49), avînd să dureze relativ puțin pînă la adunarea completă a datelor definitive. Dacă ar fi să se cerceteze, de pildă, societatea romînească, munca n'ar ține mai mult de »patru, cinci sau dacă vreți șase ani«, cel mult 10 ani, socotind și timpul necesar prelucrării materialului (*Soc. Rom.* II, 1, p. 2; II, 2, p. 58).

Aceasta fiind teza Școalei sociologice dela București, să vedem care sunt obiecțiile ridicate de Durkheim împotriva monografiei ca metodă de constituire a speciilor și tipurilor sociale. Lăsăm să vorbească însuși sociologul francez.

II.

»Nu este exact, zice Durkheim, că știința nu poate ajunge la legi decît după ce a străbătut *toate faptele* pe care le exprimă și că nu poate constitui genuri decît după ce a descris, *în întregimea lor, indivizii* pe care ele îi cuprind. Adevărata metodă experimentală caută mai degrabă să înlocuiască faptele vulgare, cari nu sunt demonstrative decît cu condiția de a fi foarte numeroase [2]) și cari, prin urmare, nu îngădue decît concluzii întotdeauna suspecte, cu fapte

[1]) Mai întîiu într'o cuvîntare la Academie (1934) și în cursul dela Universitate din acelaș an, apoi în *Sociologie Romînească* I, 2, p. 5; 4, p. 6; II, 1, p. 2; 2, p. 58.

[2]) Lucrul acesta l-a înțeles perfect de bine Școala Profesorului Gusti, cînd s'a hotărît să cerceteze *absolut toate* satele și orașele Romîniei, în nu mai mult de 4—5—6—10 ani...

decisive sau *cruciale*, cum spunea Bacon, cari, prin ele înseşi şi indiferent de numărul lor, au o valoare şi un interes ştiinţific. E nevoe să procedăm astfel mai ales cînd e vorba să alcătuim genuri şi specii. Căci inventarul tuturor caracterelor unui individ este o problemă insolubilă. *Orice individ este un infinit şi infinitul nu poate fi epuizat*. Să rămînem la proprietăţile cele mai esenţiale? Dar după ce criteriu să facem alegerea? Pentru aceasta e nevoe de un principiu care depăşeşte individul şi pe care nici monografiile cele mai bine întocmite nu ni-l vor putea oferi, prin urmare. Fără să ducem lucrurile aşa de departe, se poate prevedea că, cu cît vor fi mai numeroase caracterele cari stau la baza clasificării, cu atît mai greu va fi ca deosebitele chipuri în care ele se combină în cazurile particulare să prezinte asemănări aşa de vădite şi deosebiri atît de pronunţate pentru a înlesni constituirea unor grupe şi subgrupe bine definite«.

Dacă, prin urmare, *teoretic* poate să-şi închipue cineva alcătuirea speciilor sociale pe calea monografiilor, în practică însă ea este, din motivele înfăţişate de Durkheim, deadreptul cu neputinţă. O dovadă de fapt o constitue însăşi străduinţa şcoalei dela Bucureşti care în 12 ani de zile n'a ajuns nici măcar la alcătuirea *unei singure* monografii, necum la stabilirea vreunor specii sau tipuri în cuprinsul realităţii sociale romîneşti.

Sociologul francez merge însă mai departe şi se întreabă: chiar dacă ar fi posibilă o asemenea clasificare monografică a societăţilor, ce folos ar aduce ea muncii ştiinţifice? Hotărît: niciunul! „Intr'adevăr, zice Durkheim, înainte de toate, rostul ei este să uşureze munca omului de ştiinţă, punînd în locul mulţimii nelimitate de indivizi (de unităţi sociale concrete, cum spune şcoala dela Bucureşti) un număr restrîns de tipuri. Dar ea pierde această calitate, din moment ce aceste tipuri n'au fost alcătuite decît după studierea şi analiza *completă a tuturor indivizilor*. Ea nu mai poate înlesni cu nimic cercetarea din moment ce nu face decît să rezume cercetările făcute pînă atunci. Ea nu va fi cu adevărat folositoare decît dacă ne ajută să clasificăm alte caractere în afară de cele care-i stau la bază, decît dacă ne procură cadre pentru fapte noi. Rostul ei este să ne pună la îndemînă puncte de orientare la care să putem raporta alte observaţii decît acelea cari ne-au dus la stabilirea punctelor de orientare însăşi. Pentru aceasta însă, ea trebue întocmită *nu după un inventar complect al tuturor caracterelor individuale, ci după un număr restrîns al lor, cu multă grijă alese*. In asemenea condiţii, ea nu va sluji numai la orînduirea unor cunoştinţe vechi, ci va înlesni procurarea altora noi. Va cruţa cercetătorului atîtea osteneli, tocmai prin faptul că-l îndrumează. Şi astfel, cu o asemenea clasificare, nu va mai fi nevoie să se cerceteze *toate* societăţile din cuprinsul unei specii, pentru a vedea dacă un anumit fapt este sau nu general înlăuntrul ei; cîteva vor fi deajuns. Ba chiar sunt cazuri cînt o singură observaţie bine făcută poate fi deajuns, după cum, deseori, o singură experienţă bine intemeiată ajunge pentru stabilirea unei legi" (R M S-8, 98—99).

Nu ne interesează aici metoda preconizată de sociologul francez:

oricine își poate da seama că ea nu se deosebește întru nimic de aceea pe care o întrebuințează toate științele deopotrivă. Ceeace trebue să reținem, pentru discuția începută, sunt temeiurile cu cari respinge el monografia ca metodă de cercetare în sociologie și cari pot fi rezumate astfel:

1. O clasificare a tuturor unităților sociale concrete pe calea cercetării lor monografice, se poate închipui, fără îndoială, din punct de vedere teoretic; ea rămîne însă, în ce privește realizarea practică, o imposibilitate de fapt.

2. Dar chiar dacă ar fi posibilă și în practică, o asemenea clasificare n'ar fi de niciun folos cercetării științifice ca atare. Valoarea ei metodologică ar fi nulă.

Imposibilă ca operă științifică, inutilă ca instrument de lucru — iată ce crede despre monografie întemeetorul sociologiei științifice. Ea nu poate fi întrebuințată tocmai într'o știință de observație cum trebue să rămînă, desigur, sociologia. Chiar cînd isbutește să explice, nu numai să descrie, viața unei *anumite* societăți, sociologia monografică nu poate depăși unitatea socială concretă înspre știința realității sociale în genere. Ea va trece, poate, dincolo de marginile unei „științe de strîngere *neordonată* (sic) de matrial". (SM, 71), așa cum a rămas încă, pînă, acum, »știința« școalei dela București, dar nu va putea atinge niciodată nivelul științei propriu zise.

Ca încheere: monografia — un empirism sistematic de cel mai îngust orizont; sociologia monografică — o încercare interesantă în teorie, dar pe cît de imposibilă pe atît de inutilă în practică.

III.

Și acum, întrebarea firească ce se ridică este: față de o asemenea critică, ducînd la însăși desființarea științifică a metodei monografice, — care a fost răspunsul școalei romîne de sociologie? El nu se găsește nicăeri în opera Profesorului Gusti. Propunînd monografia ca singura metodă de cercetare în sociologie, d-sa ar fi avut datoria să se ocupe nu numai de cei ce, după părerea d-sale, au susținut și folosit această metodă, dar și mai ales, de cei ce au combătut-o. Să nu fi cunoscut Prof. Gusti, critica lui Durkheim? Cu neputință, pentru un om de știință atît de bine informat, cum este d sa. Dovadă că a cunoscut-o este faptul că d-sa îl citează pe sociologul francez încă „dela începutul activității academice" (SM, 33), adică exact din vremea cînd pretinde că a descoperit noua metodă, după cum însuși o mărturisește cu tot pathosul temperamentului său politic »dela începuturile carierei noastre științifice... datează și *proclamarea programatică* a monografiei sociologice ca principiu de realizare științifică a sociologiei »(SM, 71). Dar atunci, dece nu-l discută, dece n'a crezut de cuviință să răstoarne toate afirmațiile învățatului francez? Dece n'a găsit de datoria sa să-și justifice măcar această atitudine? L-a socotit pe Durkheim nevrednic de atenția uuui savant de talia d-sale? In toate aceste privințe, niciun răspuns. Suntem lăsați, fără nicio milă, pradă celor mai chinuitoare ipoteze.

Dar nu este numai atît. Profesorul Gusti are elevi cu care se mîndreşte. D-sa a creiat o scoală ştiinţifică în Ţara Romînească. Cel dintîiu, magistrul însuşi, cum era şi firesc, a atras atenţia lumii asupra importantului fenomen cultural. Dece nu s'a găsit nimeni dintre credincioşii săi discipoli, atît de săritori în alte împrejurări, care să umple golul acesta din opera magistrului? O singură notă s'a putut strecura cîndva în *Arhiva pentru Ştiinţa şi Reforma Socială* din 1932, p. 193, în care însă atitudinea lui Durkheim faţă de metoda monografică este interpretată cu totul fals: „Monografia sociologică, se spune acolo, este socotită (de către Durkheim) ca o metodă potrivnică oricăror generalizări *pripite*". În realitate, sociologul francez o socoteşte, cum am văzut, „potrivnică" *oricăror* generalizări, adică pur şi simplu *neştiinţifică*.

În afară de această notă în treacăt, care răstălmăceşte în favoarea sociologului romîn ideile lui Durkheim despre monografie, nici elevii n'au adăogat nimic la tăcerea magistrului, care să lămurească mai pe larg această atitudine ciudată faţă de un înaintaş. Atenţia tuturor, a magistrului şi a elevilor deopotrivă, avea să se îndrepte în întregime, nu însă fără o vădită enervare, asupra celor cari au împărtăşit şi aplicat mai nainte metoda monografică. Şi aceasta nu atît spre a le arăta contribuţia şi meritele, cît mai cu seamă pentru a *afirma* că au „compromis-o".

Intr'adevăr, articole, studii, cărţi — toate cîte s'au scris despre metoda monografică la Romîni şi despre cercetările întreprinse pe pe baza ei, vin, în chipuri diferite, să repete necontenit unul şi acelaş lucru: Monografii se fac demult. Au încercat şi la noi unii învăţători şi preoţi de ţară. S'au făcut, e drept — însă, la noi ca şi aiurea, într'un chip cu totul neştiinţific. Empiric şi superficial. Insuşi autorul primelor monografii sociale, inginerul francez Frédéric Le Play (1806—1882) a lucrat unilateral şi fără sistem. El a studiat, în adevăr, viaţa a 57 de familii de muncitori din diferite părţi ale Europei, însă numai pe baza şi din punctul de vedere al *bugetului*. Rezultatul a fost că Le Play «a compromis *definitiv* (!) monografia» (*SM*. 63, 66) conchidea *provizoriu* Profesorul G. fără ca să bănuiască măcar că tocmai d-sa avea să fie cel care va reabilita-o definitiv... Pentru aceasta însă, Le Play nu merită mai puţin „un loc de onoare" în istoria sociologiei monografice (*SM*, 62). Ii revine însă deacum şcoalei dela Bucureşti sarcina de a concepe, pentru prima oară, *sistematic* această metodă şi de a o aplica, cea dintîiu, *integral* — ceeace, de fapt, este tot una cu adevărata ei descoperire şi valorificare ştiinţifică (*SM*, 63, 70, 71; *TR*, 94, 95).

Va fi o altă confruntare aceea dintre opera lui Le Play şi pretenţiile Profesorului Gusti. Ceeace trebue să reţinem acum este *tonul* în care vorbesc sociologii noştri despre metoda monografică la alţii şi -- la ei înşişi. Fără îndoială că nimeni nu se va sustrage reflecţiei: E şi aceasta o metodă — bine calificată în tehnica şi morala muncii ştiinţifice!

DUMITRU CRISTIAN AMZĂR

Primitivismul iudaic

Dintre popoarele antichităţii, singur neamul lui Izrael mai preocupă în mod serios istoria zilelor noastre. Deşi au îndurat toate robiile antichităţii, dela cea egipteană pînă la cea romană, ca şi soarta vitregă impusă de creştinism sau de reacţiunea adeseori violentă a statelor în cari s'au adăpostit, Jidanii, cu toate acestea, au devenit mai puternici, mai liberi şi în consecinţă mai asupritori, cînd procesul trebuia să fie invers.

Rusia a căzut în mîinile lor; Italia a fost împinsă pînă pe marginile prăpăstiei; Germania s'a regăsit cu greu şi după o luptă necurmată de mai bine de 10 ani; Spania se zbate sub ochii noştri între a fi un stat naţional sau un soviet; iar Franţa alunecă îngrijorător pe drumul Spaniei. Celelalte State se găsesc şi dînsele pe calea dezagregării naţionale sub influenţa spiritului iudaic.

Căci nu e vorba numai de primejdia stăpînirii materiale a jidanilor, ci în primul rînd de infiltrarea spiritului lor, care pregăteşte şi înlesneşte dominaţia lor fizică. Din acest punct de vedere, dînşii prezintă o primejdie imediată şi nediscutată, chiar atunci cînd nici nu poate fi vorba de tendinţe de stăpînire materială. Aceasta va urma ca o consecinţă de neînlăturat a acceptării concepţiei lor despre viaţă.

Există deci primejdie jidovească care ameninţă serios destinul omenirii. Nu o tăgăduesc decît ignoranţii sau cei de rea credinţă. Şi tocmai pentrucă această primejdie e atît de evidentă, există două mari nedumeriri:

a) Cum de şi-au păstrat jidanii unitatea lor etnică în cursul veacurilor, fără să fi urmat soarta altor popoare antice, cari au rămas numai cu numele?

b) Care este cauza că dînşii constituesc o forţă aproape de neînvins şi prezintă o primejdie serioasă pentru toate neamurile pămîntului?

I.

Pentru spiritele comode ca şi pentru cei năuciţi de înfăptuirile civilizaţiei materiale, puterea acestui popor stă în însuşirile lui deosebite cu cari l-a înzestrat natura. E o părere îndeajuns de curentă, pe care o întîlnim şi la mulţi Romîni, în special la cei ce fac afaceri rentabile cu ei, sau la „naţionaliştii“ indiferenţi cari au renunţat să lupte contra jidanilor pe motivul că neamul acesta nu poate fi biruit.

Există de altfel şi o întreagă literatură care glorifică virtuţile acestui popor „ales“.

Unii autori, însă, cercetători serioşi ai problemelor sociale, dintre cari vom cita în primul rînd pe G. L. Duprat, profesor de sociologie la Universitatea din Geneva, arată, acesta din urmă, într'un studiu publicat în „Revue internationale de Sociologie“ şi intitulat „Prévision Sociologique et Structures Ethniques: Judaïme et Nationalisme, că jidanii departe de a fi un popor de creaţie şi de cultură, sunt numai

utilizatori îndemînatici şi traficanţi puţin scrupuloşi ai valorilor spirituale create de popoarele în mijlocul cărora trăiesc. Şi aceasta o spune un om de ştiinţă care nu poate fi acuzat de antisemitism.

Cercetînd mai deaproape — desbrăcaţi de prejudecăţile curente ce ne stăpînesc în bună parte — puterea creatoare de cultură, forţa spirituală a poporului jidovesc, belşugul lui de idei şi de simţăminte, vom vedea că jidanii n'au nimic din toate acestea şi că sunt primitivi în adevăratul înţeles al cuvîntului.

Ce înseamnă, însă, a fi primitiv? Ne dă ştiinţa un criteriu pentru a putea distinge popoarele culte de cele rămase în fazele primitivităţii? Evident că ştiinţa nu ne poate da direct un astfel de criteriu. Ea însă ne poate spune dacă jidanii alcătuesc o comunitate bazată pe norme morale, dacă au un Stat al lor şi dacă se pot mîndri cu produse spirituale în baza cărora să-şi legitimeze existenţa lor ca neam. Dacă le au pe toate acestea, va trebui să spunem că sunt un popor cult, dacă nu, vom fi nevoiţi să admitem cealaltă ipoteză ca adevăr necontestat.

Să începem cu cercetarea problemei dacă jidanii alcătuesc sau nu o comunitate bazată pe norme morale! Plecînd dela solidaritatea lor cunoscută de toţi, am putea fi tentaţi să răspundem afirmativ.

Nu însă orice comunitatate, oricit de solidară ar fi, constitue o comunitate morală. O bandă de hoţi e o comunitate solidară, dar nu şi una morală. Pentru aceasta trebue ca membrii ce o compun să trăiască în conformitate cu normele morale, iar solidaritatea dintre ei să rezulte din principiul dragostei faţă de aproapele. Acesta e singurul fundament al normelor morale. Jidanii însă nu cunosc acest principiu. Din această cauză ei n'au o morală, ci numai moravuri. Nu vom tăgădui că Evreii nu se iubesc intr'olaltă, dar dragostea lor nu e identică cu cea a moralei creştine. În religia creştină omul iubeşte pe aproapele său şi pe Dumnezeu, ca să se poată desăvîrşi ca fiinţă spirituală. Numai această dragoste îl poate face pe om să depăşească animalitatea, să devie creator, în primul rind faţă de el însuşi. De aceea, dragostea în morala creştină este creatoare şi izvorăşte din dragostea nelimitată a Dumnezeirii.

În religia mozaică, jidanul trebue să iubească pe aproapele jidan, nu în vederea desăvîrşirii lui şi prin aceasta şi a comunităţii din care face parte, ci pentru a dobîndi ocrotirea Dumnezeului lor în vederea *distrugerii* celorlalte popoare. Există, deci, şi o dragoste în „morala" iudaică, dar ea se referă numai la aproapele acelei comunităţi în vederea distrugerii tuturor celor ce nu aparţin colectivităţii lor. Izvorul dragostei pe care se bazează solidaritatea jidovească e *ura*. Aşa se explică că poporul acesta n'a putut crea nimic în tot trecutul lui, singura specialitate de care a dat dovadă deplină fiind distrugerea.

Ca să lămurim mai bine problema să luăm un exemplu. Între membrii unei bande de jaf şi de crime există, fără îndoială, o solidaritate puternică şi chiar o dragoste frăţească, dacă vreţi. Dar toate acestea numai în vederea operaţiilor pe cari le organizează această

bandă. Solidaritatea şi dragostea lor nu sunt creatoare, deoarece izvorul lor e imoral. Deşi solidară, banda aceasta nu poate fi o comunitate morală.

La fel şi cu comunitatea jidovească; deşi solidară, ea nu este o comunitate morală, pentrucă se întemeiază pe principiul urei care exclude orice morală. Aici trebue să-şi aibă izvorul şi concepţia nefastă a celor doi jidani sociologi, Durkheim şi Levy-Bruhl, cari susţin că nu există o ştiinţă a moralei ci numai una a moravurilor. Ca reprezentanţi ai acestui neam, ei sunt în perfectă concordanţă cu realitatea „morală" jidovească.

Există însă pentru toate celelalte neamuri o singură morală al cărei fundament e dragostea deplină şi curată faţă de aproapele şi faţă de Dumnezeu. Numai prin efortul acestei dragoste, omul-animal se „creează" pe sine ca membru al unei comunităţi morale şi în acelaş timp, prin mijlocul acesteia, ca fiinţă spirituală. Nu se poate scinda această dublă desăvîrşire fără a distruge înseşi bazele moralei. Jidanii, cunoscînd numai desăvîrşirea ca membri ai comunităţii, s'au pus în slujba instinctelor şi pasiunilor, iar pe Dumnezeu şi l-au creat după asemănarea lor şi l-au pus în slujba a ceeace-i scădere şi păcat în om.

Necunoscînd, aşadar, desăvîrşirea omului ca fiinţă spirituală, jidanii nu se pot mîntui. Dar nu numai atît! Din pricina aceasta nici nu pot alcătui o comunitate morală durabilă. Solidaritatea dintre ei există atît timp cît au un obiectiv pe care-l urăsc şi vor să-l distrugă. Ura faţă de tot ce-i străin de comunitatea lor, creează solidaritatea iudaică. Ei sunt născuţi ca popor din ură şi trăiesc prin ură. Istoria, de altfel, ne dovedeşte că dela naştere dînşii poartă în caracterul lor tendinţa spre distrugere şi crimă. Aşa se explică de ce toate popoarele, din antichitate şi pînă'n zilele noastre, i-au privit ca atare.

Statul lor, la fel, a fost creat de ura pe care o nutreau popoarelor ce locuiau în „Pămîntul Făgăduinţei". Moise a desăvîrşit în pustiu, în decurs de 40 ani, ura acestui popor sălbatic cu ajutorul lui Jahveh, Dumnezeul lor. Şi numai astfel urmaşii lui Moise au putut întemeia Statul iudac. El n'a durat însă decît atît timp cît a existat o presiune externă serioasă. Sub David chiar, neinţelegerile erau destul de mari. Insuşi fiul său s'a răsculat în fruntea a 10 triburi, pentrucă poetul şi profetul David a luat soţia unui servitor pe care l-a omorît. De altfel scandalurile la curte şi certurile dintre ei erau destul de dese. Domnia lui Solomon, e drept, a fost liniştită, dar şi aceasta numai in aparenţă. Îndată ce Regele Solomon moare, Statul se împarte în două regate, iar certurile interne sporesc în frecvenţă şi intensitate. Şi cum aceste Regate nu aveau duşmani a căror distrugere s'o urmărească, au început să se distrugă întreolaltă, pînă ce au căzut în robia Asirienilor şi Babilonienilor.

Dacă întîmplător, şi mai mult datorită Filistenilor, au putut să înjghebeze un Stat al lor, istoria ne dovedeşte că n'au putut să şi-l menţină din cauza viciului lor organic care nu le îngădue să poată forma o comunitate morală. Într'un Stat naţional al lor care s'ar bucura de un regim de pace externă, Jidanii s'ar mînca întreolaltă,

de aici regimul normal al existenții și propășirii lor ca Neam e *diaspora*, așa cum o constată și Duprat în studiul amintit. Acesta e singurul regim care le îngădue să trăiască în conformitate cu tendințele lor înăscute și cultivate prin veacuri.

În concluzie, solidaritatea comunității jidovești se bazează pe ura față de celelalte comunități, că deci ei nu alcătuesc o comunitate morală; că această comunitate nu poate exista decît fiind răspîndită în mijlocul celorlalte popoare și însfîrșit că jidanii sunt incapabili să-și construiască un Stat al lor național.

Din punct de vedere moral ei sunt așadar sălbatici, iar din punct de vedere politic nomazi.

Dacă din aceste puncte de vedere dînșii sunt primitivi, să vedem poate că se pot mîndri cu alte produse ale spiritului lor!

Să vedem ce-i cu limba, artele, literatura și știința lor!

Trebue să constatăm din capul locului că ei sunt un Neam, fără să aibă o limbă în care să-și toarne fondul lor sufletesc, ei împrumută limba popoarelor in mijlocul cărora vietuiesc. Cît despre limba lor națională, ea a devenit de mult un lucru mort, un obiect de cercetare pentru filologi.

În ce privește artele, ei nu s'au distins cu nimic nici în antichitate, nici în prezent. La fel cu științele și literatura. Singura excepție poate o formează psalmii lui David.

Să nu ni se vorbească de Heine, poate singurul poet al lor, care cu tot talentul lui n'a îmbogățit nici cultura lor și nici pe cea a poporului german care a refuzat dela început să-l primească în comunitatea spirituală germană.

La fel cu Halévy sau Offenbach, cari au scoborît și au falsificat cultura popoarelor în sînul cărora au încercat să creeze.

Vor spune, însă: Noi am dat oameni de seamă tuturor neamurilor. Suntem deci un popor de cultură. Rămîne și aceasta de discutat, dacă oamenii pe cari i-au dat, au fost sau nu mari. Dar să admitem și aceasta, deși prin vinele unora a curs singe arian, iar alții și-au renegat cu groază Neamul căruia au refuzat să-i mai aparțină.

In acest caz, dacă ei sunt un Neam bine distinct de celelalte — și trebue s'o recunoaștem că da — atunci unde le este cultura lor proprie, unde le sunt creațiile lor, cu toți oamenii lor mari, căci știm că neamurile nu pot dăinui în istorie și nici n'o pot crea decît prin produsele lor spirituale?

Ei există, așadar, ca națiune distinctă fără să-și aibă cultura lor proprie. Ei nici n'au nevoe de dînsa. Dacă ar fi avut o cultură a lor, ei nu s'ar fi păstrat ca națiune dinstinctă de celelalte. Ar fi dispărut de mult din istorie dacă și-ar fi bazat puterea lor de conservare pe posibilitățile lor de creare spirituală. Dece, vom vedea cu altă ocazie.

Am văzut pînă acuma că jidanii nu cunosc ce este morala, Statul național și cultura. Să vedem poate că baza religiei lor, a legăturilor lor cu cerul, vor putea dobîndi dreptul la o apreciere mai bună.

Spuneam mai sus că legătura cu cerul în religia mozaică e de altă natură decît cea din religia creştină.

Pe cînd Dumnezeul religiei creştine e Dumnezeul tuturor oamenilor, cel al religiei mozaice aparţine exclusiv poporului jidovesc pentru trebuinţele lui.

Pe cînd creştinismul cere, pentru mîntuirea omului, respectarea normelor morale, religia mozaică cere respectarea unor norme cari sunt departe de a fi morale.

Deosebirea mare, însă, constă în problema mîntuirii. Creştinismul cere trăirea normelor morale in vederea desăvîrşirii omului ca fiinţă — spirituală. Pe această cale omul va putea ajunge la mîntuire şi numai într'o lume suprasensibilă, desbrăcată de materie şi păcat. Dumnezeu e conceput ca punctul final al acestei desăvîrşiri ce nu poate fi atins de nimeni, dar spre care trebue să tindem neîncetat. Religia creştină e eminamente spiritualistă.

Religia mozaică, din contra, cere respectarea unor norme inspirate de principiul urei, în vederea triumfării acestui popor asupra celorlalte. Mîntuirea pentru ei nu constă în desăvîrşirea lor în lumea aceasta Dumnezeul lor „are ca funcţie esenţială, spune Duprat în studiul citat, pg. 255, să garanteze stăpînirea finală a legii sale, nu într'o existenţa supra-sensibilă, ci într'o existenţă terestră pentru un viitor determinat. In vederea aşteptării acestui viitor, poate aproape sau destul de îndepărtat, fiecare generaţie munceşte şi se roagă, pregăteşte generaţiile următoare şi caută să le scutească de orice alunecare spre impietate sau desperare." Dumnezeul lor le va îndeplini orice dorinţă pămîntească, indiferent de valoarea ei morală, numai ei să-i facă voia lui.

Vedem, aşadar, că un popor, împreună cu Dumnezeul lor, merg mînă'n mînă la cucerirea lumii şi la distrugerea ei. (Căci pentru Jidani, cucerire înseamnă distrugere, din moment ce celelalte popoare nu pot deveni fii ai lui Iahvêh). Vedem un Dumnezeu sălbatic, hotărît să nimicească celelalte Neamuri pentru a răzbuna umilirea din Egipet a neamului său ales. E singura preocupare a religiei, legată nu de spirit, de ceeace-i bun şi nobil în om, ci de instincte şi pasiuni.

Fără'ndoială că o astfel de religie nu poate fi decît primitivă cu tot monoteismul ei. E o religie prin definiţie materialistă atît în ce priveşte concepţia despre viaţă cît şi funcţia pe care trebue s'o îndeplinească.

Răspunzînd instinctelor poporului jidovesc, religia aceasta a devenit o mistică, o idee fixă care-i obsedează şi care n'a venit în contrazicere cu utilitarismul. Din contra l-a potenţat şi aci, pentru lămurirea mai obiectivă, poate, a chestiunii, să lăsăm să vorbească din nou Duprat [1]: „Scopul colectiv, eminamente social, propus eforturilor tuturor elementelor coexistente şi succesive ale unui popor ales, este în mod evident de natura să ridice un elan mistic, care

---

[1]) G. L. Duprat: Prévision Sociologique et Structures ethniques: Judaïsme et Nationalisme, pag. 257.

să nu contrazică întru nimic cel mai desăvîrşit utilitarism. Departe de a renunţa la bogăţie, jidanul nu poate decît să o considere ca un mijloc de a atinge scopul desemnat tuturor eforturilor fraţilor săi din toate timpurile: succesul lui Israel. E vorba numai de a birui pe toţi adversarii prin mărirea, puterea, supremaţia poporului ales; de a birui prin toate mijloacele, căci nejidanii nu contează în ochii lui Iahvêh; ei sunt predestinaţi ruinii, ştergerii, dispariţiei. Adevăratul jidan a plecat cu toţi fraţii săi la cucerirea lumii: el nu poate să nu aibă convingerea nezdruncinată că va reuşi, el sau descendenţii săi: tenacitatea sa în orice întreprindere este consecinţa acestei credinţe".

II.

În acest domeniu al lumii materiale au putut să obţină succese mari. Nimeni nu i le va contesta vreodată. În domeniul lumii spirituale însă care începe dela trăirea vieţii în conformitate cu normele morale şi pînă la ridicarea în sferele celei mai înalte spiritualităţi, poporul jidovesc n'a creat nimic. Puterea lui trebue căutată în altă parte decît în cultura pe care n'o are şi pentru crearea căreia nici nu se oboseşte. Popor fără cultură, el a rămas şi fără istorie. Dacă totuşi istoria l-a amintit, a făcut-o spre a arăta mai bine deosebirea dintre popoarele creatore de cultură şi istorie în raport cu acest Neam distrugător şi de cultură şi de istorie.

S'ar putea totuşi ca cineva să pună întrebarea: cum se poate ca poporul jidovesc să urmărească distrugerea culturii, cind ştiut este că orice Neam trăeşte prin creaţiile sale spirituale şi în acest caz ar lovi chiar în existenţa sa proprie, ceeace nu-i de conceput? Explicarea e simplă. Poporul jidovesc îşi trage puterile sale de viaţă nu din forţa spiritului, ci din alte elemente, de alt ordin, cum vom avea prilejul să arătăm.

Primitivismul acesta se datoreşte unei stări psihice morbide a poporului jidovesc. Am văzut că singura idee ce l-a preocupat în decursul veacurilor a fost cea religioasă. Şi aceasta în vederea instaurării stăpînirii asupra lumii. E o idee fixă, creatoare de mistică şi delir colectiv, cum numeşte Duprat efectele credinţei jidoveşti. E o stare sufletească normală acest monoïdeism? Ce spune psihologia?

Intr'un studiu intitulat „Psychologie de l'attention", Ribot defineşte astfel atenţia: »predominarea *temporară* a unei stări intelectuale, sau a unui grup de stări, cu adaptarea naturală sau artificială a individului" (pg. 117).

Dela acest tip normal, Ribot distinge mai multe grupuri morbide, printre cari şi acela al *hipertrofiei atenţiei*, pe care-o defineşte astfel: »Predominarea *absolută* a unei stări, sau a unui grup de stări, care devine stabil fix, care nu poate fi desrădăcinat din conştiinţă. Aceasta nu mai este un simplu antagonism al asocierii spontane, limitind rolul său la a guverna; aceasta este o putere destructivă, tiranică, care-şi aserveşte totul, care nu permite înmulţirii ideilor să se facă decît într'un anumit sens, care încercueşte

curentul conştiinţei într'un făgaş îngust, fără ca ea să poată ieşi, care sterilizează mai mult sau mai puţin tot ce este străin dominării sale" (pg. 117).

Aplicînd aceste date prin analogie, la psihologia colectivă, vedem că ele ne dau adevărata explicaţie a celor constatate mai sus, şi dacă la constatările psihologiei mai adăugăm faptul că şi ideea care-i obsedează de veacuri şi care e mereu susţinută şi adîncită prin educaţia generaţiilor ce se succed reprezintă o stare de imoralitate, de sălbătăcie şi de naivitate grosolană, tabloul psihologic al „Poporului ales« este complet.

Neamul jidovesc suferă, prin urmare, de un primitivism congenital, care îl pune în imposibilitate să creeze în afară de linia indicată în mod necesar de atenţia lui ipertrofiată prin monoïdeismul lui religios, linie dela care, în baza legilor psihologiei, nu se poate abate cu nimic. Ce pot să creeze jidanii pe această linie, din punct de vedere spiritual, am văzut mai sus. Ei au fost şi vor rămîne un popor primitiv.

Totuşi ei şi-au păstrat nealterată prin atîtea veacuri structura lor naţională, constituesc o forţă de care se teme toată lumea şi prezintă o primejdie dintre cele mai serioase ce au ameninţat vreodată neamurile creştine. Acesta tocmai e paradoxul problemei jidoveşti ce rămîne încă de lămurit.

ION ŢURCAN

Realizări muncitoreşti

Ca meseriaş — pe vremuri profesorul meu, inginerul Teodorescu, într'o substanţială conferinţă, dovedea că ingineria e o meserie, nu o profesiune! — ca meseriaş, apariţia tot mai frecventă de articole cari se ocupă de viaţa muncitorească, nu poate decît să mă bucure.

Şi cu toate că tratarea problemei muncitoreşti e uneori superficială iar deslegarea ei naivă, faptul că ea începe să preocupe pe cît mai mulţi cercetători ai realităţilor romîneşti — deci fără să aibă deloc în vedere electoralul! — faptul acesta este semnificativ pentru vremurile de astăzi.

Şi fără de voie ne-alunecă gîndul către trecut cînd, acum aproape 9 ani, am fost mutat pe meleagurile acestea, unde-am găsit terenul cel mai prielnic pentru a pune în aplicare gîndurile ce-mi frămîntaseră anii studenţiei.

Din cele 3×8 ore ale zilei, muncitorii ne erau sub supraveghere abia 8 ore. Două treimi din restul zilei erau în afară de controlul nostru, expuşi şi dispuşi în acest timp de a intra sub sugestia primului şiret întîlnit în cale.

Şi-am pornit-o, atunci, la muncă, căutînd a le cîştiga încrederea, sufletul, şi căutînd a le cunoaşte nevoile şi dorinţele şi a-i ajuta cu sfatul şi cu fapta.

Prin bunăvoinţa Domnului profesor universitar *Narly*, am

publicat, pe vremuri, rezultatul a patru ani de muncă, în a sa atît de grea de gînd şi faptă „Revistă de Pedagogie".

Mi s'a mai cerut, acum aproape 2 ani, pentru revista „Căminul Cultural", revistă editată *exclusiv* pentru sate de Fundaţia regală „Principele Carol", o dare de seamă, cît mai completă, asupra activităţii noastre în regiunea aceasta. Se gîndea cel ce mi-a cerut-o, că realizările noastre — produs al pornirii hotărite de-a ne înstăpîni temeinic, romîneşte, pe aceste meleaguri, rezultat al dragostei de cei mici şi al stăruinţei care nu se împiedeca de greutăţile începutului, nici de unele poticniri — vor fi un bun îndemn pentru cititorii dela sate ai „Căminului cultural".

Publicarea acestui studiu — care trata „activitatea social-culturală a muncitorilor dela oraşe, a lucrătorilor dintr'o industrie" — într'o revistă care se referea *exclusiv* la viaţa rurală, o motivam, în introducerea articolului, astfel:

„Antinomia sat-oraş, dacă privim lucrurile mai de aproape, dispare în cazul de faţă."

„Am luptat — cum se va vedea mai la vale — ca fiecare din aceşti lucrători *să-şi aibă o căsuţă a lui*, *am căutat să-şi a ibă un petec de pămînt pe lîngă casă sau în cîmp*, unde să-şi sam ene ce-i trebuie, *am căutat*, *astfel*, *să-i facem să prindă rădăcini în localitatea unde-şi exercită meseria*, *să-i înfrăţim cu pămîntul unde locuesc* şi, prin asta, să-şi schimbe mentalitatea."

„*Într'un fel priveşte toate frămîntările actuale ale vieţii sociale unul care n'are nimic de pierdut*, *căruia îi e indiferent dacă azi lucrează aici şi mîne în cine ştie ce colţ al ţării*, *altfel îşi chibzuieşte paşii cel care se ştie legat prin casa lui*, *prin pămîntul lui*, de oraşul unde este fabrica în care lucrează; cu un cuvînt: am căutat să-i transformăm în mici burghezi".

„Casă, pămînt, mici burghezi."

„Sîntem pe aceeaş linie de luptă cu cei cari caută ca ţăranul nostru să-şi aibă o casă sănătoasă şi încăpătoare, o bucată de pămînt, din ale cărui produse să-i şi prisosească, *cu cei cari caută să-i adîncească*, pe cit mai mult, dragostea de pămîntul ăsta, plămădit cu sîngele înaintaşilor noştri."

. . . Sînt 2 ani de cînd am trimis acest studiu, cerut, subliniez încă odată, cu insistenţă şi de urgenţă de Domnul Culea, şi l-am scris noaptea, fiind extrem de ocupat, în acea vreme, cu chestiuni de serviciu.

Revista, după cite ştiu, a mai apărut şi după aceea. Totuş nu s'a publicat articolul. Am fost, fireşte, curioşi să ştim motivul acestei schimbări totale de atitudine!

Răspunsul a fost uluitor: Direcţia nu admite publicarea, deoarece preocuparea exclusivă a ei este „viaţa dela ţară"; *poate că s'ar fi admis, totuş, dacă activitatea noastră s'ar fi integrat într'o filială a Fundaţiei.*

Aşadar: oraşul, muncitorii trebuiesc lăsaţi în plata Domnului! Chiar cînd ar putea servi ca pildă prin activitatea lor!

Iar în ce priveşte afilierea, întrucît noi ţineam, cu îndărătnicie, la independenţa noastră, ne-am păstrat mai departe firma noastră modestă.

Desamăgirea produsă de cunoaşterea mai de aproape a felului de-a gîndi al celor pe cari ne obişnuisem a-i considera atît de sus din publicaţiile ce le lăudau acţiunea »de ridicare a masselor ţărăneşti« — desamăgirea aceasta a fost repede înlocuită de grija de a învinge obstacolele ce se iveau mereu în drumul aşezămintelor noastre.

Aproape că uitasem de acest penibil incident — penibil pentru sufletele noastre tinere! — cînd primim, anul trecut, o adresă prin care ni se cere să dăm cercetaşii noştri la echipele regale studeneşti.

Din adresa răspuns, îmi permit a cita următoarele, spre a sublinia aceeaş lipsă de preocupare de cei dela oraşe, precum şi convingerile noastre:

„*Fundaţia Regală Principele Carol*“ îşi concentrează toată activitatea şi atenţia *exclusiv asupra satului*, fapt remarcat de noi şi în articolul trimis Domnului Culea.

„In lumea muncitorească dela oraşe, unde este atîta nevoie de îndrumare — poate şi mai multă, întrucît, pe aici, bîntuie un alt vînt, care nu poate să aibă nici o putere asupra satului deoarece ţăranul ţine la bucăţica lui de pămînt, ca la viaţă — în această lume nu numai că trebuie lăsaţi să activeze mai departe cei cari s'au înhămat la aceasta, dar trebuie, credem, ajutaţi. Noi, aici, urmărim aceleaşi obiective ca şi Fundaţia. Afară de activitatea Cercului cultural, desfăşurat în secţiile culturală, muzicală şi sportivă, rezultate palpabile — recunoscute de cei ce s'au interesat de noi — avem bănci populare ceferiste, cu un capital social vărsat de 2 milioane, cari împrumută cam 2 milioane lei anual membrilor, avem cooperative de consum, am înjghebat la Suliţa o baie de aburi (acum avem şi la Cernăuţi), sfătuim pentru păstrarea sănătăţii membrilor, etc.

„*Elevii noştri sînt elementul dinamic în manifestările Cercului Cultural* — serbări, şezători, sport, excursii — *aşa că lipsa lor ar stînjeni activitatea noastră*, care, prin întregul ei, urmăreşte schimbarea mentalităţii lucrătorilor noştri, transformîndu-i în mici burghezi...“

„Pe lîngă cele de mai sus, am pornit de 2 1/2 luni, odată cu înfiinţarea secţiei de aviaţie CFR., *construirea de planoare*“.

Ceream, deci, să fie scutiţi cercetaşii noştri dela obligaţia arătată. Totuş, ne-a venit ordinul să-i trimitem. După lungi discuţii am obţinut dela un domn însărcinat cu cazarea cercetaşilor să ne ia numai jumătate din ei. Ni s'a spus că vor fi foarte bine întreţinuţi, fiind totul aranjat pentru primirea a 12 cercetaşi la echipa dela Sadova.

Nu e cazul să mai arăt ce-a găsit prima echipă de 6 elevi, cînd a sosit acolo: nici unde mînca, nici unde dormi.

Poate că aceste două neînsemnate întîmplări n'ar fi meritat să fie date publicităţii, dacă n'ar caracteriza, în toată nuditatea ei, mentalitatea atîtora, de astăzi: *desconsiderarea oricărei activităţi*

— şi chiar stingherirea ei — dacă nu manifestă dorinţa de-a se afilia celei pe care o conduc ei.

Cît de departe este aceasta de gîndul care ne-a călăuzit pe noi, în toată munca noastră din aceşti zece ani, dînd un concurs preţios, poate chiar determinant, în ridicarea din marasmul în care zăceau, chiar şi la două din căminele Fundaţiei, ajutîndu-le prin îndrumări şi material...

Şi pentru a încheia această serie de mărturisiri de credinţă, găsim nimerit să cităm finalul unui referat făcut de noi către comitetul cercului, cu ani în urmă, final care desvălue şi secretul reuşitei noastre:

„Cum această activitate s'a desfăşurat în cadrul Cercului cultural C. F. R. Cernăuţi şi cu concursul entusiast şi neprecupeţit al întregului comitet — *altfel nici n'am fi ajuns la asemenea rezultate!* — urmează că, implicit, mulţumirile Domnului Ministru al Cultelor şi Artelor se resfrîng asupra Cercului nostru cultural şi, în primul rînd, asupra comitetului, care, cu atîta rîvnă, munceşte pentru răspîndirea culturii romîneşti, a muzicii şi sportului, în massa ceferiştilor de pe aceste meleaguri".

„Am ţinut să vă aduc la cunoştinţă aceasta, pentru că orice cinstire a unuia dintre noi cinsteşte întregul mănunchiu de oameni, cari conducem acest cerc cultural, *pentru că noi toţi sîntem nişte soldaţi disciplinaţi, puşi în slujba unui ideal, lucrînd fără veleităţi personale şi fără scopuri materiale*".

După această introducere, în care fixăm în linii mari, prin citatele arătate, ce anume gînduri ne-au călăuzit în acţiunea noastră, putem porni, în articolele viitoare, la trecerea în revistă a realizărilor noastre, făcînd, în lumina datelor, comentariile de rigoare.

Ing. ION GOGAN

Imperiul fascist şi influenţa sa asupra poesiei italiene[1])

de T. PIGNATELLI (Roma)

Imperiul italian s'a născut dintr'o profundă necesitate istoric.. Cel ce nu reflectează în mod adecvat asupra acestei realităţi riscă să nu înţeleagă una dintre cele mai mari mişc ri ale Europei moderne, căci este realitatea pentru care Naţiunea Italiană, desvăluind şi demascînd toate machinaţiile şi atentatele ce i-au stat în cale, a ştiut să lupte cu calm pînă la victoria definitivă.

Cucerirea Etiopiei n'a fost o probă sau o simplă tentativă reuşită, ci a fost produsul natural şi desfăşurarea fatală a cauzelor ce existau acum de mai mulţi ani în germene şi cari, ajunse în

[1]) Am primit acest prea interesant studiu, scris de d-l *T. Pignatelli* pentru „Insemnări", prin mijlocirea d-lui *Leon Topa*, care l-a tradus. Mulţumim şi autorului şi traducătorului.

sfîrşit la maturaţie, n'au putut decît să explodeze şi să-şi dea fructul.

Ceea ce a făcut de cincisprezece ani forţa Italiei, este voinţa ei de fier nu numai de-a exista şi de-a se desvolta, dar mai ales *de-a trăi o viaţă romană şi aceasta vra să zică fascistă.* A admite ca o naţiune, cum este cea italiană, să aibă posibilităţi de viaţă în afară de Sacra Fascie a Lictoriei, însemnează a o renega, însemnează a o condamna la moarte.

Conceptul fundamental, care stă la baza prosperităţii indivizilor şi a naţiunilor, este cel menit de a întări puternic propria individualitate, renunţînd la tot ce vine din afară ca o influenţă pernicioasă şi potenţînd numai elementele originare. Aceasta este problema politică a „Cuvîntărilor către naţiunea germană" ale lui Fichte, aceasta este profunda idee care se desprinde din „Primatul" marelui nostru *Gioberti* [1]), care vedea grandeţa Italiei în cultivarea tradiţiei istorice a romanităţii şi a papalităţii, acesta este izvorul vitalităţii intime a idealului naţional. Astfel încît, după ce am ajuns la această conştiinţă, fiind Latini şi Romani, *„am voit" să fim de fapt şi în mod profund Romani.* Căci ce altceva exprimă şi însemnează cuvintele *Ducelui* pronunţate în 9 Mai 1936, în momentul proclamării Imperiului, decît că acest adevăr de neînlăturat este destinat să fie *Ideea de bază* a istoriei noastre presente şi viitoare? Ducele a rostit: „Astăzi Italia îşi are în sfîrşit Imperiul. Imperiu fascist pentru că poartă semnele indistructibile ale voinţei şi ale puterii Lictoriei Romane".

* * *

Intr'o recoltă atît de abundentă de publicaţiuni cu subiect african şi imperial, al căror număr in anul 1936 se ridică la peste patru sute (studii, călătorii, memorii, poezii etc.), noi putem să ţinem cont de-o parte minimă a producţiei şi prin aceasta indic producţiunea poetică. Dar înainte de-a pune deoparte printr'o trăsătură de condeiu prosa, care, precum e uşor de imaginat, formează partea cea mai mare a lucrărilor cu subiect imperial, n'aş putea să mă abţin de-a nu aminti cel puţin trei sau patru opere dintre cele mai reprezentative, cari, în mod sigur, întrec prin importanţă toate celelalte, întrucît au fost scrise de către înşişi actorii acestui mare eveniment istoric Aceste sunt:

1. *B. Mussolini,* Scritti e discorsi, vol XI; 2. *Pietro Badoglio,* La guerra d'Etiopia, cu o prefaţă scrisă de Duce; 2. *Emilio de Bono,* La conquista dell'Etiopia, cu o prefaţă de Duce; 4. *Achille Starace,* La marcia su Gondar della colonna celere A. O. e le successive operazioni nell'Etiopia occidentale.

În legătură cu aceste lucrări îmi e plăcut să repet ceea ce marele liric german H. Heine a spus în ale sale Reisebilder despre opera mareşalului Ségur [2]): „Nu este aşa, e o poesie epică drăguţă? Şi noi Nemţii scriem poesii epice, dar eroii acestora există numai

[1]) „Il Primato d'Italia".
[2]) Histoire de Napoléon et de la Grande Armée pendant 1812, Paris 1824

în capul nostru. Pe cind eroii epopeei franceze sunt într'adevăr eroi, cari au îndeplinit fapte mult mai mari şi au suferit suferinţe mult mai mari decît putem noi să ne imaginăm în camera noastră de studiu". Şi astfel de fapt se întîmplă de cele mai multe ori că simpla naraţiune a faptelor importante făcută de însuşi protagonistul victoriei se schimbă adeseori fără ştirea autorului într'o pasionată expunere, caldă de cele retrăite în momentul expunerii.

N'aş putea să las de-oparte ca fiind o lucrare fundamentală, cartea lui *Paolo Orano „Mussolini fondatore dell'Impero"*. Autorul este cunoscut prin profunzimea scrierilor sale, prin temeinica sa pregătire şi care, nu de mult, a publicat o carte de foarte mare actualitate şi oarecum în legătură cu problemele imperiului italian: *„Evreii în Italia"*, Roma 1937 [1]).

Şi iată-ne acum la cea mai nouă poesie imperialistă. Prima întrebare ce şi-o poate pune cineva este dacă într'un timp atît de scurt s'a putut desvolta o adevărată literatură poetică imperială fascistă. Ajunge însă să aruncăm o singură privire în jur şi să ne oprim să examinăm vitrinele marilor şi micilor librării pentru a conclude cu o afirmaţie netă... Producţia este atît de mare, încît o citare a autorilor aproximativ completă ne este imposibilă. Mai trebue luat în considerare şi faptul că mulţi autori fiind tineri — între 20—25 ani — n'au putut să-şi publice cîntecele decît în edituri provinciale şi modeste, deci puţin cunoscute. Dar cu atît mai simpatice apar aceste publicaţii.

Inşirăm aci operele cari ni se par cele mai demne de-a fi menţionate, aceasta mai ales cu scopul de-a da exemple, nicidecum de-a face o cercetare istorică literară propriu zisă.

G. Messana, Canzoni dell'Impero d'Italia; *F. T. Marinetti*, Il poema africano della divisione 28 ottobre (poema futurista); *D. Venturini*, L'impero fascisto (poema); *Gruppo Scrittori Scie*, Destino imperiale; *Noto A*, Enda Jesus: visione eroica; *Silvano Libero*, Verso l'Impero (liriche); *De Pasquale*, Lira fascista; *Fra Ginepro*, L'Altare da Campo in Africa Orientale; *Didero*, Poemetti fascisti; *N. Visini*, I canti del Secolo; *Lo Curzio*, Terra d'Africa (liriche); *Vinci C. ed. F.*, I canti dell'Impero ed altri canti intelligibili; *Manenti G.*, Per l'Italia eroica, vittoriosa e rinnovata; *De*

---

[1]) Problema centrală a acestei cărţi: Evreii nu pot reprezenta în Italia un adevărat pericol prin faptul că ei sunt o infimă minoritate de 40.000 de suflete la 43.000.000 de locuitori ai Italiei. Fascismul n'a crezut necesar să se îndrepte împotriva lor nici un moment şi i-a tratat chiar la fel ca pe catolici, pe protestanţi, lăsîndu-le deplină libertate a cultului. Dar de la o vreme comunităţile ebraice au devenit centre de pasiuni politice în favoarea Palestinei — engleze — şi buletinele lor, tipărite mai întiiu cu scopuri eminamente religioase, au devenit organe principale pentru această nouă cauză. Ori Italia nu poate tolera în cuprinsul graniţelor sale o astfel de activitate, care mîine ar putea deveni periculoasă; *în Italia este loc numai pentru un singur naţionalism: cel italian.* Deci să fie avizaţi Evreii şi să nu provoace cu simpatiile lor centrifuge un antisemitism de Stat şi în Italia.

Ruggero C. F., Negusseide (Poemetto eroicomico [1]); *Vincenzo de Simone*, Mythos.

Faptul că apariţia capodoperelor este rară nu mai trebue relevat. Deci şi între operele citate cu greu vom găsi opere geniale... Afară de unele excepţii, stăm de fapt în faţa unor poeţi foarte tineri, cari au atacat un gen literar foarte complex, în afara liricei erotice sau a meditaţiilor. In aceste încercări ale lor, între cari unele foarte bine reuşite, admirabilii noştri tineri — nu demult întorşi din Abisinia — demonstrează că au pus în preamărirea Patriei din focul sacru cu care au luptat pentru ea.

Dar înainte de-a scrie despre această poesie cultă imperială voim să examinăm cîntecul popular, cîntecul mulţimii de la oraşe şi sate, născut din atmosfera înaltă a marelui eveniment [2]). Cîntecele populare cu ritmul lor melodic şi cu strofele lor pline de cuvinte semnificative sunt expresiunea naivă a ceea ce este adevărata mentalitate şi simţire a poporului nostru de azi. Ele se nasc într'o zi, din spontaneitatea unor poeţi modeşti — adeseori anonimi —, sunt purtate apoi din gură în gură, dela copilul încă în leagăn la micul şcolar mîndru cînd le scandează silabele şi le prinde ritmul, pînă la soldatul nerăbdător, care luptă şi moare pentru soarta patriei [3]).

Astfel s'au născut şi s'au difusat cîntecele Imperiului, începînd cu acea acum vestită Facetta Nera (Obrăjor negru), cîntec tipic roman, din care vom reproduce mai jos două strofe. Dar, precum ştim, ilustrat numai cu textul, un cîntec popular nu ne redă decît o idee foarte palidă — depărtată — asupra valorii reale a acestuia.

Obrăjor negru, mică abisiniană,
Te vom aduce la Roma liberată
De soarele nostru vei fi sărutată
Vei fi Cămaşă neagră şi tu!

Refren: Obrăjor negru,
Al Abisiniei,
Aşteaptă şi speră căci s'apropie ora;
Cînd vom fi aproape de tine
Noi îţi vom da
O altă lege, un alt rege.

Abia a căzut Adua, recucerită, puteam spune în sfirşit că eroii noştri din 1896 au fost răzbunaţi pe deplin. Şi iată cîntecul:

---

[1]) De notat este lucrarea satirică şi burlescă a lui De Ruggero, ea aduce în cîmpul poesiei imperiale nota comicului.

[2]) Aceste „cîntece populare" trebuesc deosebite de adevăratele cîntece populare, care se mai produc azi în ţările unde cultura populară a rămas necontaminată de cultura Occidentului European. Le zicem „populare" fiindcă de multe ori sunt anonime şi apoi, au o circulaţie atît de vie, de organică, încît se apropie mult de adevăratul cîntec popular.

[3]) O culegere a acestor cîntece a dat Giuseppe Messana, volum citat mai sus.

Adua ești liberată, ești din nou a noastră!
Adua ești cucerită!
Se'ntorc eroii
Toată lumea îi cunoaște.

Și de fapt împreună cu luarea Addis Abebei acesta a fost episodul cel mai semnificativ al războiului abisinian.

Toată campania etiopiană a fost considerată de către poporul nostru ca un războiu de liberare, ca o solie de-a aduce pacea între neamurile supuse tiraniei abisiniene. O arată mai sus citatul „Facetta Nera".

„Te vom aduce la Roma *liberată*". O altă notă a acestor cîntece este erotismul. Poporul italian merge la războiu cîntînd, căci în el este o necesitate de neînvins aceea de-a cînta.

Soldatul care pleacă la războiu:

Eu te salut și plec în Abisinia,
Draga mea, ne vom lua;
Din Africa îți voiu aduce o frumoasă floare.

Sau soldatul-legionar reîntors salutîndu-și mama:

Mamă, mă întorc din nou la căsuța
Din munții unde m'am născut
Sunt plin de glorie, iubita mea bătrînioară,
Am luptat în Africa Orientală.
Ștergeți dulcile lacrimi,
Repetă lumii întregi
Că fiul tău, războinicul,
A învins și cîntă mereu.

Citez o strofă, care reprezintă legătura sufletească între luptătorii de azi și Balilla (copii între 7—14 ani, înscriși în Partidul Național Fascist):

Dragă Balila, ți-am adus o floare
Pe care am cules-o în mijlocul bătăliei,
Parfumul ei aspiră-l cu ardoare!
Cînd bate din nou mitraliera
Scăldate sunt toate împrejur
De sîngele luptătorului,
Care pentru a ridica Imperiul
Se stinge la soare.

Cîntecele legionarilor noștri din Africa sunt dintre cele mai expresive, de-o simțire caldă și bărbătească. Muzica de care sunt acompaniate, războinică în cadență și sunet, nu este totuși lipsită de-o anumită armonie lină și plăcută.

Cine a văzut orele noastre de entuziasm, de credință, de iubire arzătoare, de dedicare completă și de sacrificii pentru Patrie, poate să pătrundă deplin întreaga gamă de poesie și sentiment ascunsă în aceste simple cîntece izvorîte din inima mulțimii. Cîntece de c re

dință, de iubire pentru țară, cîntece pe cari legionarii le-au cîntat îmbărcați pe corăbii, depărtîndu-se pe mare cu brațele ridicate în semn de salut roman. Au fost zile de glorie nemuritoare, în care tot omul se simțea ridicat la o înaltă trăire a idealului național. Nu voiu uita niciodată acele zile dramatice, *în care poporul Italian avu curajul de-a voi!* Imi reamintesc semnul entusiasmului, care se ascundea sub calmul aparent, cu toate că ne simțeam singuri, singuri contra tuturor, dar cu indestructibila certitudine că vom învinge toate dificultățile. Ne priveam în față fără să vorbim, mulțumiți de încercarea la care ne punea destinul și care ne mărea nemăsurat forțele. O altă credință ne întărea: cea în *Duce*. Toți acei ce au ascultat discursul său din 2 Octomvrie nu vor uita, precum nu uit nici eu, profunda impresie, care ne-o făcură cuvintele sale; mi se păru un apostol, atît de mare era căldura și iubirea cu care vorbea!

Dar să cercetăm poesia cultă, începînd cu neîmpăcatul nostru *Marinetti*. „Poema africană a diviziei 28 Octomvrie“ [1]) este una din acele lucrări cari, înainte de a fi supuse unei evaluări, cer o cunoaștere a criteriilor uzate de autor în formă de artă pentru ceea ce a avut în fantesia și simțirea sa. Numele lui F. T. Marinetti, membru al Academiei Italiei, este cunoscut și în străinătate nu numai ca activ propagator al mișcării fasciste, dar mai ales ca inițiator al futurismului. Acest curent reclamă o libertate a artistului nu numai ca desvoltare a personalității sale, dar și în elementele tehnice ale artei: vocabular, sintaxă, compoziție, ritm, rimă etc. Bazele teoriei acestei școale, neformulate încă în mod sistematic sunt: libertate a cuvîntului (paroliberta); infracțiunea gramaticii după exigențele reprezentative ale artistului; simultaneitate. Termenul din urmă are o deosebită semnificație pentru înțelegerea futurismului. Simultaneitatea voește să aducă un element nou în poesie, care trebue să ia locul și importanța de pînă acuma a armoniei. Ceea ce însamnă că de unde pînă acuma poetul căuta să redea armonia prin muzicalitatea versului și a rimei, de-acuma va căuta să realizeze aceasta prin „simultaneitate“, adică printr'o prezentare simultană a gîndului, a conceptelor și a sentimentului în aceeași ordine în care se ivesc în realitate. N'aș putea să afirm că aceste teorii au avut justa lor aplicare, cert e că acest curent își are necesitatea istorică revoluționară.

Marinetti, poet al acțiunii, n'a putut să reziste plăcerii de-a lupta și el alături de soldații plecați în Abisinia. El consideră războiul nostru african ca o unică „aventură sentimentală“, pentru un poet, încoronată de-o irezistibilă fuziune cu Patria, războiu „de-o grandioasă frumusețe pentru că servește puterii Statului Fascist“. Căci în războiu, zice poetul, se întăresc inimile, se exaltă conștiința și se călește sentimentul datoriei; inima devine o făclie ce arde de eroism și de imensa bucurie de-a se simți unită cu marea mamă a tuturor, Patria“.

---

[1]) Marșul asupra Romei.

Dar Marinetti cîntă „omul mecanic perfecționat de masca antigaz", cîntă mașina, nu o divinizează această mașină, ci o spiritualizează. Este de prisos să reamintim aci toată opera poetului futurist Marinetti, spirit neliniștit și novecentist (om al secolului XX), expresie a civilizației moderne.

Ne oprim la poemul său, apărut recent în editura Mandadori din Milano. Nu ne surprinde dedicația „poeților futuriști voluntari în *războiul rapid*[1]) și nici cuvintele că „poemul a fost scris în parte sub focul mitralierelor abisiniene". Redăm din acest poem *Discursul Crăciunului Abisinian 1936* (trecuseră 84 de zile de la fatidica 2 Octomvrie), discurs ținut „cu gura încleștată de prea intensă iubire mînie"[2]), în fața micului altar ridicat de autocarul unui „Neîmblînzit Fiat Colonial":

Staulul din Betleem într'un spectacol de sărăcie... dar din privirile luminoase ale asinului și ale boului, mai mult decît din corpurile binecuvintătoare și protectoare ale Mariei și ale lui Iosif se desfășură splendoarea geometrică a sincerității arzătoare: cruda, dinamica artă și viață futuristă. Copilul Isus, pentru a urma trudnicul amor al mamei sale, pregătește gestul sfînt, care iartă pe Magdalena. Cămeși negre, reamintiți-vă că iubirea ca și focul divinizează toate lucrurile"!... In acea noapte de misticism războinic poetul simte puterea spiritului asupra materiei: fantesia lirică a acestei nopți sfinte face capabil realizării imposibilul".

Mult mai liniștită e opera lui *Domenico Venturini:* Imperiul fascist[3]). Spiritul acestei opere este exact la polul opus față de cea a lui Marinetti, tocmai pentru că autorul e un pasatist — cu inspirația în spre trecut. O desprindem ușor din forma poesiei sale, din mijloacele pe cari le întrebuințează, din intențiunea transparentă de-a imita poeții noștri epici din antichitate. Opera sa e împărțită în trei cărți. In prima cîntă soartea tragică și nemeritată a morților din 1896 și culminează cu olocaustul maiorului Toselli, nemuritor în inimile noastre de Italieni și pînă și în cîntecele populare ale Abisinienilor, cari l-au preamărit astfel:

In ziua în care maiorul comandă focul,
In ziua în care Maconnen Dagnen zise: ucideți-i,
In ziua în care al treilea și al patrulea batalion
au fost pierdute,
In acea zi, trecînd timpul se va părea o legendă,
Maiorul Tosseli, Căpitan venit de la Mare,
Cine l-ar fi putut învinge fără de numai însuși
Creatorul?

Cartea a doua și a treia cîntă războiul Abisinian victorios. Inceputul îl formează un imn de exaltare a Romei Imperiale și tra-

---

1) Sublinierea e a noastră.
2) Era în epoca sancțiunilor...
3) Casa editoare „Nuova Italia", Roma.

diţionala introducere în versuri asupra grelei sarcini de-a proslăvi în mod demn măreţia Romei Eterne:

Cine este demn şi cine va scrie fulgerătoarea istorie
Călăuză nemuritoare a marei tale glorii
Măeastră adevărată a atîtor virtuţi?

Poemul se încheie cu o grandioasă evocare a lui Cezar şi a lui Scipio Africanul, ale căror feţe exprimă bucurie pentru nemuritoarea sforţare a marelui Mussolini. Ultimele strofe reproduc superbele cuvinte pronunţate de Duce:

„Ridicaţi în sus, legionari, drapelele, fierul, inimile pentru a saluta după cincisprezece secole reapariţia imperiului pe colinele fatale ale Romei".

Venturini n'a fost cu această poemă la prima sa încercare, astfel că putem să-l considerăm poet consacrat.

Trecem acum la o operă elogiată de critica noastră, la volumul lui *Fra Ginepro:* Altarul de cîmp în Africa Orientală, care ne introduce într'un domeniu spiritual fundamental — biserica şi statul. Pentru ţara Italiei, care are privilegiul de-a fi fost leagănul culturii creştine, biserica îi este inima.

Ce ar fi fost Statul pentru noi fără religie am văzut-o în timpul experienţelor politice democratice anterioare fascismului. Astăzi în sfîrşit colaborarea între stat şi biserică se produce într'o perfectă înţelegere în toate sectoarele vieţii sociale; dar această colaborare primeşte una din cele mai mari semnificaţii pe cîmpurile de luptă, unde funcţiunea preotului poate deveni cu adevărat apostolică. Fra Ginepro în opera sa poetică ni se înfăţişează ca un adevărat frate întru Hristos. El nu este un mistic în sensul propriu al cuvîntului, căci misticismul, deşi înalţă pe om către Dumnezeu, adoarme însă fervoarea muncii pămînteşti atît de necesară pentru a face fecunde ogoarele. Opera sa literară îl înfăţişează aprig fascist, îngrijind invalizii şi bolnavii, inspirîndu-le credinţă în Dumnezeu şi Patrie. Dintre atîţia preoţi şi călugări care au îmbrăţişat cauza Italiei fasciste în Africa, Fra Ginepro este acela, care a imortalizat acţiunea lor. Citez dintr'o succintă dar reuşită recenzie făcută scrierii sale: „Fra Ginepro reevocă şi celebrează; la umbra lui Isus şi a Mariei se înalţă coloana izvoarelor sale; continuă marşul dincolo de Mareb, marşul Şirei, înfăptuit printr'o titanică sforţare în rugăciuni; apoi istorica bătălie, care face din trecătoarea Uarien Termopilele Africei: cinci sute cad morţi în apărare neînvinsă, morţi nemuritori. Inainte de-a muri ei au sărutat crucifixul, au sărutat medalionul mamei şi Cămaşa Neagră udată de sîngele lor". Scrierea lui Fra Ginepro ne transportă în lumea fină a îngrijilor sufleteşti. O operă care merită să fie citată.

Vom da acum un exemplu de poesie a unui tinăr, poesie caracteristică pentru atîţia tineri poeţi imperiali. Caracterele poesiei lor pot fi redate în puţine cuvinte: libertate a versului şi a metricei, puţină coerenţă afară de excepţiile de imitare a poesiei noastre

antice, sentimente puternice, uneori expresiile trec în defect; în general nu lipsesc ideile, sentimentele, dar se pare că forma definitivă încă n'a fost aflată. Aceasta e şi impresia pe care o ai citind „Cîntecele secolului“ de *Nicola Visini*. E un cîntăreţ, pe care l-am ales la întîmplare între atîţia scriitori şi poeţi ai acestui an de atmosferă eroică. Cred că scriind despre opera sa va fi de-ajuns pentru toţi cei ce au scris la fel. Poetul nostru are claritate, expansiune şi căldură, ceea ce demonstrează că nu-i lipsesc elementele prime.

Poesia închinată lui Luigi Razza, unul dintre primii aviatori militari căzuţi sub cerul african, are stilul sever al anticelor „exortaţiuni“ ale şchiopului Tirteus:

Eu nu te plîng
Ci te invidiez
Nobilul meu compatriot.
Ai murit? Ce importă
Trăeşti în cer
Vei trăi în istorie
Vei trăi în inima noastră

Şi la sfîrşit certitudinea că sacrificiul eroilor este un pas spre victorie:

Şi dacă merge aşa, marşul e început
Nu se va mai opri: vom avea victoria.

In compoziţia întitulată „*Sancţiuni*“ reţinem aceste versuri, mai puţin puternice decît cele precedente, cari reliefează unitatea italiană, bază indistructibilă din care izvoreşte orice sforţare pentru a reuşi.

Cincizeci de milioane de oameni
dar o singură inimă
un singur suflet
şi-o singură voinţă.

Alte versuri demne de a fi menţionate — din poesia „Ziua credinţii“ [1]:

Italia mea
Ne vom da şi hainele de pe noi
Dacă ai nevoie de ele
Insă duşmanii, nu, nu vor învinge!

Trebue să intrăm în spiritul acestor versuri pentru a ne da seama de puterea şi voinţa care ne însufleţea atunci. Sacrificiile aduse de Italieni în acest războiu pot sta foarte bine alături de cele ale Romanilor în timpul războiului cu Cartagina. Toată opera noilor poeţi fascişti are ca notă esenţială această mîndrie, acest sens distins al romanităţii noastre.

* * *

[1]) *Ziua în care toţi Italienii, mame şi soţii dădură patriei inelele lor de aur.*

Voiu încheia consideraţiunile făcute asupra poesiei şi cîntecului popular născut de pe urma noului climat spiritual imperial. Atmosfera novatoare este atît de puternică şi atît de organică, încît a fecundat şi desigur că va progresa în a fecunda arta lui Dante. Intre atitea poesii publicate — unele de-un real talent — se găsesc, cum e natural, şi poesii nereuşite, nedemne de-a fi cunoscute.

In sfîrşit, dacă o naţiune ar avea posibilitatea să producă — nu vrau să spun mult — dar numai două zeci de poeţi autentici pe an, imediat studiul istoriei literare ar deveni o imposibilitate ... Poetul este un „animal rar“ şi cind apare de trei sau de patru ori într'un secol, eclipsează cu splendoarea sa pe toţi ceilalţi muritori .. Eu exprim încredinţarea mea că în curînd Imperiul Italian îşi va avea marele poet.

Insăşi atmosfera imperială, a cărei conştiinţă se afirmă în modul cel mai eroic, este singura care are dreptul şi care poate pretinde o poesie demnă de aureola sa. *Idealurile cele mai mari nu lipsesc în Italia de azi şi doar idealurile sunt acele cari formează omul superior şi pe marii poeţi.* Niciodată n'a fost geniu poetic fără să reprezinte o spiritualitate naţională, religioasă sau socială. De altfel numărul mare de publicaţii în toate cîmpurile morale — în comparaţie cu situaţia secetoasă de acum trei zeci de ani — demonstrează că tineretul italian trăeşte într'o efervescenţă continuă, care trebue să rodească din ce in ce tot mai bogat.

Tehnica politicei legionare

I.

Ne-am îngrădit, în această revistă, într'un cerc îngust de probleme strîns legate între olaltă, pentru a le putea analiza cit se poate de temeinic şi în toate înfăţişările lor. Am căutat să eliminăm din acest cerc orice element utopic, orice pornire de construcţie imaginară, ţinîndu-ne în nemijlocit şi neîncetat contact cu realitatea.

Dar, am spus-o dela început că nu înţelegem să facem ştiinţă pentru ştiinţă, ci că ne-am hotărît să punem ştiinţa în slujba unui ideal, a unui scop precis şi bine definit. Şi ştiinţa este o *activitate* ca oricare alta, ca şi agricultura, ingineria, milităria, pedagogia. Toate aceste activităţi ale *Romînilor* trebue să se îndrepte spre aceeaş ţintă: desăvîrşirea Statului naţional romîn. Dacă ştiinţa îşi revendică un loc de cinste între celelalte activităţi, ea trebue să-şi legitimeze această pretenţie chiar printr'o contribuţie mai rodnică la înfăptuirea scopului comun. Ea îşi poate împlini menirea ei prin faptul că e în stare să dea celorlalte activităţi mijloacele (instrumentele) cele mai potrivite scopului propus, ea poate înlesni constituirea de tehnice raţionale pentru diferitele activităţi. Dar chiar diviziunea muncii a impus şi în ştiinţă o specializare, deci constituirea de diferite ştiinţe. Iar pentru realizarea unei colaborări a diferiţilor specialişti — teoreticieni şi

practicieni — se cere o ştiinţă generală, sintetică, o *filosofie*, menită să înfăptuiască acordul între toate ştiinţele şi practicele speciale.

Acestei ştiinţe generale i-ar corespunde apoi şi o activitate practică îndreptată spre coordonarea celorlalte activităţi în vederea scopului comun.

De aci pornind a ajuns Platon la concluzia că o societate nu poate fi condusă decît de un *filosof* care să fie teoretician şi practician totodată. Căci a fi filosof pe acele vremuri însemna tocmai de a şti cum se conduce o societate după principii şi . norme raţionale. Noi n'am vrea să-i dăm filosofului un astfel de rol important, mai ales că numărul filosofilor e azi atît de mare. Am fi mulţumiţi, dacă oamenii practici ar da oareşcare atenţie filosofiei, adică ştiinţei care năzueşte a lămuri scopurile acţiunilor omeneşti, dîndu-le în acelaş timp şi mijloacele cele mai raţionale pentru atingerea scopurilor.

In cazul concret, scopul nostru este bine fixat: aşezarea temeinică a *Statului naţional romîn.* Dar „oamenii noştri politici", urmăresc ei oare acelaş scop? Şi dacă urmăresc acelaş scop, cum o susţin ei, ne întrebăm cu mirare: de ce nu pun în aplicare mijloacele pe cari le arată ştiinţa socială ca singure potrivite pentru înfăptuirea scopului? Dacă vrei scopul, trebue să vrei şi mijloacele potrivite lui — acesta e un adevăr evident. Văzînd cum oamenii noştri politici pe de o parte susţin că vreu să desăvîrşească organizarea Statului naţional, iar pe de altă parte aplică mijloace cari imping la distrugerea lui, ajungem la concluzia sau că aceşti oameni mint cînd susţin că scopul lor este consolidarea Statului naţional, sau că sînt cu desăvîrşire desorientaţi cu privire la mijloacele potrivite acestui scop.

După experienţele de pînă acuma, sîntem dispuşi a crede că ei mint, că pentru dînşii „Statul naţional" nu este decît o formulă demagogică, pe cînd adevăratul scop urmărit de ei este cu totul altul. De aceea lor nici nu le prea place cînd cineva încearcă să expună pe larg tehnica politicei naţionaliste, pentruca să nu iasă prea mult la iveală discordanţa între formula lor demagogică şi tehnica lor care duce în mod necesar la rezultate cu totul contrare scopului enunţat prin acea formulă.

Scopul real al acestor demagogi este să ajungă la putere şi să se ţie la putere cît se poate de mult. Ei nu năzuesc şi nici nu pot năzui să *schimbe* starea de fapt, ci tendinţa lor este de a se *adapta* stării de fapt pentru a nu-şi pierde „situaţia". Pentru dînşii Statul, şi societatea în general, nu este un scop ci un mijloc pentru satisfacerea trebuinţelor şi instinctelor lor. Cînd această satisfacere nu e posibilă decît prin distrugerea Statului, ei nu stau nici o clipă pe gînduri să grăbească prăbuşirea lui. Şi al lor scop real fiind bine definit, se înţelege că şi ei au o tehnică adaptată acestui scop. Dar tehnica lor diferă de tehnica *politică*, adică de tehnica menită să asigure puterea Statului (nu bună starea individului), ca pămîntul de cer, ca iadul de raiu. De aceea mijloacele lor sînt diabolice, imorale şi criminale. Ei trebue să-şi ascundă intenţiile adevărate şi, cum mijloacele aplicate îi tradează şi lumea începe să li se împotrivească

nemaidînd crezare „formulelor“ demagogice, lor nu le mai rămîne decît o singură cale pentru a-şi păstra situaţia : înăbuşirea criticei şi teroarea.

Dacă azi ar învia între noi Platon sau Aristotel, ei n'ar putea scrie Republica şi Politica *pentru uzul nostru*, fără ca aceste opere să fie ciuntite în cele mai esenţiale părţi. Ba s'ar putea chiar întîmpla ca aceşti autori să fie arestaţi şi judecaţi pentru atitudinea lor vădit antidemocratică şi „fascistă“, în clipa ce ar încerca să treacă la aplicarea practică a teoriei lor.

In felul acesta, o încercare de a scrie un manual de tehnică politică menit să arate *prin ce mijloace s'ar putea organiza Statul naţional romîn*, se întîlneşte cu foarfecele celor ce veghează ca planurile demagogilor noştri să nu fie zădărnicite de mişcarea legionară, iar încercarea de a pune în aplicare regulele tehnice găseşte deschise porţile închisorilor.

Prin zece ani de zile — la 24 Iunie s'a împlinit un deceniu de cînd *Legiunea Arhanghelul Mihail* a luat fiinţă — grija demagogilor a fost să taie scrisul şi să oprească fapta legionarilor.

Dar legiunea a ieşit biruitoare din această luptă şi a intrat puternică şi plină de viaţă clocotitoare în al doilea deceniu. Tehnica ei politică s'a dovedit superioară tehnicei demagogilor democraţi.

II.

Astfel fiind, cuvine-se la început de nou deceniu legionar să punem limpede problema lichidării definitive a democraţiei demagogice romîneşti. Politicienii înhăitaţi cu jidanii au fost aruncaţi afară din comunitatea romînească. La porţile Cetăţii romîneşti stau doi Arhangheli cu sabie de foc oprind intrarea celor ce şi-au spurcat sufletul cu bani jidoveşti vînzîndu-şi neamul şi ţara. Goniţi din raiul romînesc, ei se prăbuşesc în infern, în iadul unde se sbat cei ce l-au răstignit pe Mîntuitorul lumii, cei ce din veci pentru vecie sînt blestemaţi şi condamnaţi să nu-şi găsească odihnă nici pe pămînt nici pe lumea cealaltă.

Nu mai trăim în secolul al XIX-lea în care s'au ridicat la conducerea Naţiunilor europene burgheziile materialiste, cari credeau în atotputernicia banului. Intre această epocă şi veacul nou marele războiu a pus hotar de cimitire, pădurea de cruci subt cari se odihnesc trupurile celor ce au murit pentru înfăptuirea idealului naţional. Iar sufletele eroilor au intrat în comunitatea celor vii, sporindu-le puterile, luminîndu-le mintea şi înflăcărîndu-i la luptă pentru păstrarea şi întregirea biruinţei.

Aşa înţelegem cum s'a născut mişcarea legionară, acel suflet nou al tineretului care a renunţat la bucuriile şi plăcerile vieţii, înaintînd pe linia ce duce spre desăvîrşirea Statului naţional romîn.

Să ne dăm bine seama despre ce este vorba. Războiul ne-a dat prin cumplite jertfe întregirea hotarelor ţării romîneşti. Dar a început un nou războiu împotriva duşmanilor rămaşi înăuntrul hotarelor şi cari năzuesc a preface ţara noastră într'o colonie a lor.

Impotriva acestor duşmani trebuia organizată o armată de luptători, înzestrată nu cu puşti şi tunuri, ci cu *arme spirituale*, cu credinţă neclintită în puterea neamului, in puterea bisericii lui Hristos, fiind gata să moară pentru neam şi lege, Iar tehnica de luptă a acestei armate Ion Moţa o expune aşa:

„Cînd vei spune cumpliţilor tăi duşmani: Nu-mi pasă dacă mă veţi sdrobi sau nu, nu-mi pasă dacă voiu vedea sau nu ziua biruinţei, dar sunt sigur că jertfa mea va aduce prăbuşirea voastră, şi cînd porneşti şi te menţii în luptă pînă la capăt cu această hotărîre senină, nu încape nicio îndoială că porţi în tine o forţă pe care nicio tehnică represivă nu o poate birui.

Spiritul de jertfă este esenţialul!

Avem cu toţii la dispoziţie cea mai formidabilă dinamită, cel mai irezistibil instrument de luptă, mai puternic decît tancurile şi mitralierele: *este propria noastră cenuşe!* Nicio putere din lume nu va putea evita prăbuşirea atunci cînd se menţine pe cenuşa unor luptători viteji, căzuţi pentru dreptate şi Dumnezeu".

Iată de ce democraţia demagogică trebue să se prăbuşească. Iată de ce puterea ei s'a clătinat din temelii, cînd cei doi eroi legionari Ion Moţa şi Vasile Marin s'au întors la vecinică odihnă în pămîntul ţării lor, învăţîndu-ne „să mînuim această teribilă armă: Propria noastră jertfă"!

In aceasta stă superioritatea tehnicei legionare: ea este la înălţimea scopului urmărit.

Işi imaginează şi pretind politicienii democraţi că Unirea s'a înfăptuit prin iscusinţa şi inteligenţa lor. Nicidecum. Unirea este opera celor ce au ştiut că „spiritul de jertfă este esenţialul", a celor ce au trezit spiritul de jertfă, a celor ce au dat pildă de spirit de jertfă.

Tehnica politică menită a asigura puterea şi gloria unui neam stă în crearea cetăţeanului desăvîrşit, a legionarului pregătit a se jertfi cu bucurie pentru mîntuirea neamului său.

Cu această tehnică i-au învins Romanii pe Cartaginieni, deşi aceştia aveau generali mai geniali, o flotă mai puternică şi bogăţii mai mari. Cu această tehnică legionarii lui Codreanu vor înfrînge trufaşa putere materială a jidovilor şi a politicienilor vînduţi lor.

TRAIAN BRĂILEANU

Din lipsă de spaţiu Revista cărţilor
:-: şi a revistelor în n-rul viitor. :-: